

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleménye – Pénzügyi és adóparadicsomok: fenyegetés az EU belső piaca számára (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 229/02)

Előadó: **Edgardo Maria IOZIA**

Társelőadó: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

2011. július 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Pénzügyi és adóparadicsomok: fenyegetés az EU belső piaca számára.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2012. május 8-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. május 23–24-én tartott, 481. plenáris ülésén (a május 24-i ülésnapon) 144 szavazattal 30 ellenében, 13 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Uniónak minden lehetséges eszközzel növelnie kell aktivitását a G-20, az OECD és a PAM (Pénzügyi Akció Munkacsoport) keretében, hogy mihamarabb felszámolják az átláthatatlan adóügyi joghatóságokat, és köteleznie kell tagállamait, hogy vegyék fel a harcot a számos ilyen joghatóságon alapuló bűnözés ellen.

1.2 A nemzetközi fórumokon, például az OECD és a G-20 keretében az adóügyi irányítás terén elért eredményektől függetlenül az EU alkalmazhat szigorúbb szabályokat, elősegítve az illegális tevékenységek révén, a belső piac kárára külföldre vitt tőke visszahozatalát.

1.3 Az EGSZB sürgeti az uniós intézményeket, hogy fogadjanak el olyan intézkedéseket, amelyek megakadályozzák a „lakóhely elvével” való visszaélést olyan hamis tulajdoni és letelepedési rendszerek révén, amelyekkel a tevékenységet nem végző holdingtársaságok vagy fantomcégek tulajdonosai elkerülik az adófizetést a székhelyük szerinti országban. Üdvözlí az Európai Bizottság azon elhatározását, hogy az év végéig új javaslatot tesz közzé a pénzügyi és adóparadicsomokkal kapcsolatban, és reméli, hogy a nemzeti adórendszerek kijátszását vagy kikerülését célzó tevékenységekre adandó hatékony és átfogó válasz tekintetében sikerül legyőzni egyes tagállamok ellenállását.

1.4 Az Európai Bizottság közzétette irányelvjavaslatát (COM(2012) 85 final), melyben első alkalommal szabályozza a bűncselekményekből származó jövedelmeknek az Európai Unión belüli befagyasztását és elkobzását. Az EGSZB nyomatékosan javasolja, hogy fontolják meg az adóparadicsomok kihasználásából eredő adóügyi természetű bűncselekmények beillesztését az irányelv hatókörébe. A javaslat egy szélesebb körű politikai kezdeményezés részét képezi, melynek célja, hogy megvédje a legális gazdaságot a bűnözői hálózatok beszívargásától, és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 82. cikkének (2) bekezdésén, illetve 83. cikkének (1) bekezdésén alapul.

1.5 Mint köztudott, az adóparadicsomok olyan területek – összesen 44-ről van szó –, melyek joghatósági szempontból egy szuverén államhoz kötődnek, vagy maguk is szuverén államoknak minősülnek. Ha nem is szuverén államok, jelentős adminisztratív autonómiával rendelkeznek, átláthatatlan rendszereket alkalmaznak az adóügyi tájékoztatásra, mentességekre és kedvezményekre, a tőke tulajdonjogára és -eredetére, valamint a területükön alapított pénzügyi intézmények és kereskedelmi társaságok működésére vonatkozóan.

1.6 Az EGSZB megítélése szerint különösen sajnálatosak és súlyosak az olyan pénzügyi és jogi tanácsadók, valamint bizonyos tanácsadói szervezetek által folytatott gyakorlatok, amelyek – még hirdetések révén is – lehetőséget teremtenek olyan jogi személyek létrehozására, amelyek a pénzügyi és adóparadicsomokat arra használják, hogy kikerüljék az Unióban működő vállalkozásokra rótt kötelezettségeket. Ez különösen a társasági adóval kapcsolatos kötelezettségekre, illetve a vállalkozói tevékenységek és a finanszírozás átláthatóságára vonatkozik.

1.7 Az adóparadicsomok torzulásokat eredményeznek a belső piacon: ezért is vált szükségessé az Unió határozott fellépése, mely biztosíthatja az igazságos adózást, valamint a destabilizáló átláthatatlanság, az adóparadicsomokon keresztül történő adóelkerülés és korrupció megakadályozását. Nem kellene kizárni bizonyos e téren folytatott tevékenységek bűncselekménynek történő minősítését.

1.8 El kell hárítani minden akadályt a banki információk automatikus cseréje elől, hogy könnyen azonosíthatóak legyenek a műveletek tényleges végzői és a bankszámlák valódi tulajdonosai. Fontos megkövetelni a multinacionális vállalkozásoktól, hogy készítsenek mérleget, melyben országonkénti bontásban megjelölik a hitelállományt, a foglalkoztatottak számát és az egyes országokban realizált profitot.

1.9 A többoldalú nemzetközi szervezetek, különösen az ENSZ és az OECD által tett globális kezdeményezések eredményeitől függetlenül meg kell valósítani valamennyi említett intézkedést. Mindennek a bizalom légkörében kell történnie, a jogszabályok egyenértékűségének tiszteletben tartásával, új és magasabb szintű nemzetközi együttműködési normákra törekedve az adóparadicsomok tekintetében.

1.10 Az EGSZB összehangolt stratégiát szorgalmaz a legfontosabb országokkal, első helyen az Egyesült Államokkal, hogy a kérdés szabályozásában a lehető legátfogóbb megközelítést lehessen elfogadni. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az a nehézség, mely egy összehangolt nemzetközi cselekvési terv megvalósításában rejlik, semmiképpen sem fékezheti le vagy hátráltathatja az Európai Unió fellépését. Az európai normák, például az európai megtakarításról szóló irányelvben szereplők, a legjobbak közé tartoznak a világon. Az adójogszabályoknak a külföldi számlával rendelkező adóalanyok általi betartásáról szóló törvény („The Foreign Account Tax Compliance Act” – FATCA) fontos előrelépés az Egyesült Államok azon törekvése tekintetében, hogy növelje a külföldi pénzügyi eszközökkel és külföldi számlával rendelkező amerikai állampolgárok adójogszabályoknak való megfelelését. Az amerikai adóhatóságok kéri a külföldi pénzintézeteket, hogy „automatikusan” jelezzék számukra a külföldön tevékenységet végző polgárok nevét.

1.11 Az európai országok közül Belgiumnak van rendkívül fejlett jogszabályozása, mely a bizalmas kezelés kontra bűnüldözés politikája elvén alapul. A titoktartás olyan alibi, mely marginalizálja az adóügyi programot és az adóelkerülés ellen küzdő politika fejlesztését.

1.12 Integrált politikákat kell kialakítani, és össze kell kapcsolni a különböző fellépési területeket. Nemzetközi számviteli szabványok születtek a befektetők és a piacok érdekeinek védelmében: most már a polgárok érdekeire is koncentrálni kell. Újra kell gondolni az IASB – egy magánszerv – szerepét, valamint feladatát a számviteli szabályok lefektetésében, melyeknek sokkal egyszerűbbeknek, illetve egyértelműbbeknek és átláthatóbbaknak kell lenniük.

1.13 Az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy a bűnüldözési, igazságszolgáltatási és gazdasági hatóságok már régóta tudják, hogy a közpénzsikkasztás, a költségvetési csalás és a bevételek adóparadicsomokba mentése, a fantomcégekbe történő vagyonejtetés, a pénzmosás, valamint az állami felelősök megvesztegetése nagyrészt lehetetlen volna, ha ezekben a hálózatokban nem vennének részt olyan technikai-jogi személyek, akik fedeznek a bűnözőknek, ebből bőséges hasznot húznak, és esetenként végül akár a hálózat élére is kerülnek. Ezért szükséges az Unió fellépése ezen a területen.

1.14 Az EGSZB támogatja az adócsalás, és különösen a „visszaélések” elleni küzdelem javítását célzó összehangolt stratégia kidolgozását, és olyan szabályok elfogadását, amelyek kizárólag adóügyi okokkal magyarázható, teljességgel mondvacsinált cégalapítások esetében korlátozzák a szabad letelepedéshez való jogot.

2. Bevezetés

2.1 Az „adóparadicsomként” ismert területek olyan helyek, ahol keverednek a világ legnagyobb pénzügyi és ipari vállalatainak csúcsovezetői és a művészeti és társadalmi „elit” tagjai és olyan multimilliomosok, akik összekötik a kellemeset a haszonnal. Mindezek többé-kevésbé kétes alakokkal szövetkeznek, akik ugyanezeket a pénzforrásokat használják fel olyan pénzek tisztára mosása és felhasználása céljából, melyeket nemcsak szabálysértésekkel szereztek, hanem gazdasági és egyéb bűnözés révén, akár a legsúlyosabb bűncselekmények (gyilkosság, zsarolás, kábítószer- és fegyverkereskedelem, hamisítás, csalás, sikkasztás, gyermek- és nőkereskedelem és illegális szerencsejáték) elkövetésével. Ezek a területek egy sor közös jellemzővel bírnak, mint például a működésükkel kapcsolatos átláthatóság hiánya, az adott országban székhellyel nem rendelkezők megadóztatásának alacsony szintje, akik egyébként ott nem végeznek semmilyen tevékenységet. Ily módon káros verseny keletkezik, titkos struktúrával, mely olyan jogi státuszt eredményez, mely nélkülöz minden átláthatóságot.

2.2 Az adóparadicsomok kérdését három fontosabb dimenzió mentén kell megvizsgálni: a pénzügyi fejelem és az ebből fakadó adóelkerülés lehetősége; rések bevezetése a pénzügyi szabályozás felépítésébe, az ebből következő veszéllyel a pénzügyi stabilitásra nézve; az átlátható információk hiánya, annak lehetőségével, hogy bűncselekmények valósulnak meg az adóparadicsomokra támaszkodva. Az OECD, illetve az FSB és a FATF által felügyelt dimenziók közös nevezője a titoktartás és az információhoz való jutás nehézsége. A tájékoztatás átláthatatlanságának megszüntetése vagy korlátozása jelentősen hozzájárulna az adóparadicsomokkal kapcsolatos problémák és fenyegetések csökkentéséhez. Az OECD-ben a szabványokról jelenleg kialakuló vitának folytatódnia kell, az adó- és igazságügyi hatóságok terheinek csökkentését tűzve ki célul. Valós veszélyt jelent, hogy esetleg túl gyenge és bonyolult szabványokkal kapcsolatban sikerül megegyezni, csupán a közvéleménynek való megfelelés végett (*window dressing*). Ezekre a problémákra a legegyszerűbb megoldást az információk automatikus megosztása jelentené.

2.3 A pénzügyi és adóparadicsomok jelensége végigkíséri a kapitalizmus történetét, sőt a középkorban is találunk rá példákat. A francia és az ipari forradalom fontos mérföldkő volt az adóparadicsomok létrejöttének és megszilárdulásának felgyorsulásában.

2.4 A jelenség a második világháború után óriási méreteket öltött, és az egész világon elterjedt: a Csendes-óceán térségében, a Karib-szigeteken és az Atlanti-óceán szigetein, de az európai kis és miniállamokban is. A becslések szerint csak az Európában jelen lévő ún. pénzügyi, üzleti és adóparadicsomokban mintegy egymillió társaság és kétszer ennyi „tröszt” jött létre. Raymond Baker, a *Global Finance Integrity* igazgatója szerint csak a Brit Virgin-szigeteken 619 916 társaság van bejegyezve, azaz egy lakosra 20 jut.

2.5 A jelenlegi gazdasági helyzetet az áruk és a szolgáltatások globális cseréje, a tőke szabad áramlása, valamint az új technológiák nemzetközi pénzügyi és kereskedelmi tranzakciók lebonyolítására történő masszív felhasználása jellemzi. Bár a legtöbb pénztintézetben van olyan részleg, mely a megfelelőséggel foglalkozik, nincs elegendő szabály a napi szinten végbemenő tranzakciók hatalmas volumenének szabályozására.

2.6 Az európai belső piacot, a pénzügyi és kereskedelmi piacok megfelelő működését és a gazdaság szabályozott, a közérdek védelmében létrehozott szabályokat tiszteletben tartó fejlődését jelentős kihívás elé állítja az a tény, hogy óriási összegek hevernek elnézően viselkedő régiókban és államokban. Ezeket a pénzeket befolyásos érdekek védik, melyek teljes közigazgatási rendszereket képesek korrumpálni és saját céljaik szolgálatába vonni.

2.7 Az adóparadicsomok mind makroökonómiai, mind mikroökonómiai szinten torzulásokat okoznak. Amint arra korábban rámutattunk, makroökonómiai szinten veszélyt jelenthetnek a pénzügyi rendszerek stabilitására nézve. Ezen túlmenően a tényleges és/vagy pénzügyi beruházások utáni adózás kijátszásának vagy kikerülésének lehetősége csökkenti az állam bevételeit, amit elkerülhetetlenül pótolnia kell a jövedelemadó segítségével: az adóparadicsomok tehát torzítják a tőke és a munka megadóztatása közötti megfelelő egyensúlyt. Mikroökonómiai szinten a torzulás a nagy, kis- és mikroállalkozások között történik: e három szereplő számára az adóparadicsomok általi elkerülésekkel – vagy legalább az agresszív adótervezéssel – kapcsolatos alkalmak kihasználásának lehetősége méretük arányában csökken.

2.8 A XXI. század első évtizedében két katasztrófa nyomán – mindkettő az Egyesült Államokból indult ki, a New-York-i és washingtoni, 2001. szeptember 11-i terrorcselekmények és a Lehman Brothers 2008 szeptemberében bekövetkezett csődje által elindított pénzügyi válság – a nemzetközi közösség összehangolt fellépést indított el az ún. „pénzügyi és adóparadicsomok” működésének szabályozására.

3. Pénzügyi és adóparadicsomok

3.1 E rendszerek káros hatásai sokszor olyan büntetőjogi eljárásokhoz vezettek a nemzetközi terrorizmus és a szervezett

bűnözés finanszírozása, adócsalás és pénzmosás miatt, amelyek többek között rendszerkockázatokat generáltak a pénzügyi piacokon és aláásták a szabad verseny alapelveit.

3.2 Következésképpen, mint már korábban említettük, az utóbbi években világméretű intézkedéseket vezettek be, és döntés született a fenyegetések elleni közös fellépésre irányuló struktúrák és mechanizmusok létrehozásáról, melyek az államok biztonságát és a polgárok jólétét szolgálják.

A nemzetközi szinten elfogadott különféle határozatok közül a 2009. április 2-i londoni G-20-csúcstalálkozón elért megállapodás talán alapvető változást hoz a korábbi megközelítésekhez képest.

3.3 Az EGSZB támogatja olyan intézkedések meghozatalát, amelyek segítik az adócsalás és egyéb, az EU és a tagállamok pénzügyi érdekeit sértő illegális tevékenységek elleni küzdelmet, és céljuk az adminisztratív együttműködés biztosítása az adóügyi információk cseréje révén, továbbá egyetért azzal, hogy az EU kapjon felhatalmazást, hogy egy EU–Svájc megállapodás megkötésére irányuló tárgyalásokat folytasson a közvetlen adócsalás és a közvetlen adóelkerülés elleni küzdelem tárgyában, melynek célja az adminisztratív együttműködés biztosítása az adóügyi információk cseréje révén.

3.4 Az említett G-20 megállapodást követően felhagytak az elemzést és ajánlásokat tartalmazó technikai eljárással, amely korábban természetes volt az e kérdéssel foglalkozó szervek és fórumok körében, és kérték az összes pénzügyi és adóparadicsomot magában foglaló ún. „nem együttműködő államok és területek” elítélését. Egy-, két- vagy többoldalú szankciókat is javasolnak, valamint a banktitok fokozatos megszüntetését és a szabályokat be nem tartó területek jegyzékének rendszeres közzétételét.

3.5 E kötelezettségvállalások teljesítésében azonban utóbb igencsak csatlakozni kellett. Ebben különböző okok játszanak szerepet.

3.6 Számost terület elkerülte a nem együttműködő országok és területek listájára való felkerülést pusztán azért, hogy legalább tizenkét egymás közti kétoldalú adóügyi megállapodás aláírtak (ilyen pl. a Lichtenstein és Monaco közti megállapodás).

3.7 Egyszerűen elég, ha biztosítják az információcserét az idevonatkozó (adóügyi, büntetőjogi stb.) intézkedéseket végrehajtó hatóságok kérésére, anélkül hogy a kérelem által érintett terület hatóságai nemzeti érdekekre, banktitokra vagy más hasonló okokra hivatkozva ezt megtagadhatnák.

3.8 Ezekben az esetekben a kétoldalú fellépés nyilvánvalóan hatástalan, ezért a nemzetközi (többoldalú), illetve a szupranacionális szint általi fellépés javítását kell előtérbe helyezni.

Ezt fejt ki a Tax Justice Network 2011. október 4-én közzétett jelentése is, amely a 2009 óta aláírt kétoldalú megállapodásokat szinte mind haszontalannak ítéli. Így ez a szervezet kidolgozott egy adóügyi átláthatósági indexet, amely két kritériumot vesz figyelembe: egy másik ország illetékes hatóságai általi információkérés elé gördített akadályok, valamint a kétes tevékenységek gyanújába keveredett joghatóságok relevanciája a globális pénzügyi piacon.

3.9 Ezenkívül különféle szakmai jelentések (például a *Global Financial Integrity* jelentése) megállapították, hogy az illegális tőkeáramlások száma változatlanul évi több mint 10 %-kal emelkedik, aminek katasztrofális következményei vannak – súlyosbodnak például a nemzetközi közösség több országát és konkrétan az Európai Unió több tagállamát érintő járulékos államadósság-válságok.

3.10 Sajnos egyedül az EU dolgozott ki hiteles cselekvési keretet ezzel kapcsolatban, de még ezt sem alkalmazzák kellő mértékben.

3.11 Erre kiváló példa a tartózkodási hellyel nem rendelkező természetes személyek megtakarításokból származó kamatjövedelmének adóztatásáról szóló 2003/48/EK irányelv alkalmazása.

3.12 Ez annak ellenére igaz, hogy hatálybalépése óta valamennyi tagállam az adóügyi információk automatikus cseréjére vonatkozó rendszereket léptetett életbe, és sürgették megállapodások aláírását azzal a négy európai állammal, amelyek korábban pénzügyi és adóparadicsomnak számítottak: Andorra, Liechtenstein, a Monacói Hercegség és San Marino.

3.13 Ezeket az európai országokat, akárcsak Svájcot azonban különféle kapcsolatok kötik az Unióhoz, melyek igen bonyolulttá teszik e megállapodások alkalmazását. Például Liechtenstein csatlakozott az Európai Gazdasági Térséghez, viszont nem köteles polgári és kereskedelmi ügyekben ugyanazon a szinten együttműködni a megfelelő adminisztratív hatóságokkal, mert nem írta alá a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 2007. október 30-i Lugano II egyezményt.

3.14 Reméljük, hogy a jogi státus fent leírt változása mielőbb meghozza a kívánt eredményeket, tekintettel a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésére, hiszen az EU-szerződés 8. cikkének (2) bekezdése és a csatolt 3. nyilatkozat kimondja, hogy az Unió strukturális kapcsolatokat épít ki a szomszédos kis területű országokkal.

3.15 A kérdés szabályozására a legmegfelelőbb eszköz nyilvánvalóan egy olyan többoldalú megállapodás volna, amely ezeket a természetes geopolitikai jogi és gazdasági térségben nem együttműködő országokat és területeket egy egységes modellbe olvasztaná.

3.16 Az Európai Bizottság eljárást indított az Európai Bíróságon négy tagállam ellen, mert elmulasztották átültetni a pénzeszközök befagyasztásáról szóló 2005/60/EK irányelvet.

3.17 Egy valódi szupranacionális hatással bíró fellépés előmozdítása céljából az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak csatlakoznia kell az Európai Parlament 2011. áprilisi állásfoglalásában⁽¹⁾ kifejtett energikus állásponthez, mely többek között támogatja a transznacionális pénzügyi tranzakciókról szóló információk átláthatóságának hiánya elleni küzdelem fokozását. A szabad verseny terén alkalmazott kegyelemhez hasonlóan be lehetne vezetni egy feljelentő mechanizmust annak érdekében, hogy ösztönözzük az ilyen magatartásmódok bejelentését, gazdasági intézkedésekkel jutalmazva a feljelentőket az egyébként megfizetendő szankciók csökkentésével.

3.18 Emellett, az előző intézkedést kiegészítendő, sürgősen összehangolt mechanizmusokat kell elfogadni a G-20 keretében azon „offshore” jogi kiskapuk bezárása érdekében, amelyek kikerülnek a világ fő pénzügyi központjaiban érvényes jogszabályokat.

3.19 Az Európai Unió szigorú hatásköri keretén belül sürgősen el kell fogadni olyan kötelező érvényű ad hoc másodlagos jogszabályokat, melyek többek között rendelkeznek arról, hogy pénzügyi és adóparadicsomban tartott pénzüsszegek vagy ott székhellyel rendelkező entitások felett rendelkező természetes vagy jogi személy nem részesülhet állami pénzforrásokból.

3.20 2009-ben az OECD 1,7 és 11 milliárd dollárra becsülte az említett paradicsomokban elhelyezett tőke mennyiségét, és listát állított össze, amelyet a G-20 az adó- és pénzügyi átláthatóságra vonatkozó nemzetközi egyezményeket egyáltalán nem vagy csak részben alkalmazó országokkal szembeni szigorú fellépés alapjaként fog használni.

3.21 Az OECD-jelentés tiltakozáshullámot indított el, különösen Svájc, Luxemburg és természetesen Uruguay részéről. Élénk viták folytak az Egyesült Államok, azon belül Delaware állam esetéről.

3.22 Az amerikaiak nagyon jól tudják, hogy Delaware egyfajta adóparadicsom: a Wall Streeten és a Nasdaq-on jegyzett vállalatok közel felének azért van itt – Joe Biden, az alelnök államában – a székhelye, hogy kevesebb helyi adót kelljen fizetniük, mivel itt a nyereség nem adóköteles. Az ellenben sokkal kevésbé köztudott – bár az ágazatban dolgozók régóta tudják –, hogy a Pennsylvaniától délre fekvő kis állam óriási előnyöket kínál az offshore cégeknek, és a Kajmán- vagy a Bermuda-szigetek alternatívájának tekinthető. A Delaware államban alapított társaságok nyereségei az átláthatóság jegyében olyan tulajdonosoknak tulajdoníthatók, akik ha nem amerikai állampolgárok vagy társaságuk az Egyesült Államokon kívül tevékenykedik, nem adókötelesek az USA-ban.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament 2011. április 6-i állásfoglalása: Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme – Csalás elleni küzdelem – Éves jelentés 2009 (2010/2247(INI)).

3.23 Pénzmosás, adócsalás, korrupciós ügyek pénzélése és saját cégek eszközeinek elterelése – ezek a paradicsomokra legjellemzőbb és legjelentősebb gyakorlatok. Innen indulnak ki a bajban lévő országok államadóssága elleni támadások, valamint a médiát, a politikai pártokat és az intézményi képviselőket célzó, a tőke feltétel nélküli szabad áramlását védelmező óriási kampányok.

3.24 A rossz adóügyi irányítás kedvez az adócsalásnak és -elkerülésnek, és súlyos következményekkel jár az állami költségvetésre és az EU saját forrásainak rendszerére nézve.

3.25 A multinacionális vállalatok nagy része úgy épül fel, hogy ki tudják aknázni az adókikerülési lehetőségeket mindazonokon a területeken, ahol működnek. Az egyes joghatóságokban eltérő adóügyi státusz kedvez a nagy, nemzetközi, illetve a kis, hazai vagy új vállalkozásokra épülő vállalatoknak (a kezdeti szakaszban). Ezek az adókikerülési stratégiák ellentétesek a tisztességes verseny és a vállalati felelősség elvével. Ezen túlmenően ezek a területek operatív alappá válnak azon szervezetek és vállalatok számára, melyek megfelelő eredetigazolás és az EU által kért garanciák nélkül hozzák forgalomba termékeiket a belső piacon, ami súlyosan árt a fogyasztók érdekeinek és néha a közegészségnek. Egy ilyen célra használt rendszer a transzferárakkal való visszaélés, mely lehetővé teszi a csoporton belüli tranzakciók árának fixálását olyan értékelési paraméterek alapján, melyek inkább a csoport adózással kapcsolatos szükségleteit tükrözik, semmint a normális piaci feltételeket.

3.26 A multinacionális vállalatoknak minden bizonnyal megvannak a forrásaik arra, hogy súlyos adminisztratív többletterhek nélkül országonként nyilvánosságra hozzanak egy az eladással, operatív profittal, csoporton belüli tranzakciókkal, adózás előtti nyereséggel és adózással kapcsolatos jelentést. Ha ezek az információk nyilvánosak lennének, egyértelműbbé válna, hogy ki él vissza a transzferárakkal, vagy ki folytat agresszív adótervezést.

3.27 Az adóellenőrzések hiánya vagy a laza prudenciális felügyelet, a természetes vagy jogi személyek azonosítását lehetővé tevő információk átláthatatlansága, vagy bármely más jogi vagy adminisztratív körülmény gyakorlatilag teljes büntetlenséget és tűrhetetlen versenyelőnyt biztosít a területükről működő vállalatok számára, úgy, hogy védeltséget élveznek harmadik országok igazságszolgáltatási és adminisztratív hatóságainak fellépésével szemben.

3.28 Az EGSZB egyértelműen elítéli az adóparadicsomok szerepét, amelyek előmozdítják az adókikerülést, az adócsalást és a tőkeáramlást/kimentést, és hasznot húznak belőle. Az Uniónak fel kell venni a harcot ezek ellen, és konkrét büntetőintézkedéseket kell elfogadnia.

3.29 A nemzetközi közösség, amely tisztában van azzal, hogy e területek milyen súlyosan károsítják a nemzetközi kereskedelmet, az államháztartási érdekeket, a közrend védelmét és a 2008-ban kirobbant válság biztonsága szerint a pénzügyi rendszerek egyensúlyát is, tett néhány tétova lépést a feltérképezésükre és fokozatos felszámolásukra.

3.30 A G-20 és az ENSZ közös erőfeszítései az OECD kezdeményezéseinek részeként végrehajtottakkal egyetemben olyan eredményeket hoztak, amelyek továbbra sem elegendőek az adóparadicsomok és az offshore pénzügyi központok jelentette kihívás megválaszolásához, és fontos, hogy határozott, hatékony és koherens fellépések kövessék őket.

3.31 A többek közt a G-20, a PAM és az OECD fellépései mostanáig csak mérsékeltek a pénzügyi és adóparadicsomok által okozott súlyos károkat.

3.32 Meg kell állapítani, melyek a nem együttműködő joghatóságok, fejleszteni kell a végrehajtás értékelését, és visszatartó intézkedéseket kell alkalmazni a szabályok betartásának előmozdítása érdekében. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az OECD-nek az adóparadicsomok elleni küzdelmet célzó kerete nem kielégítő, és javítani kell az együttműködő joghatóság státuszát meghatározó mutatószámot, minőségi értéket kapcsolva hozzá. Az OECD-nek emellett nem szabadna lehetővé tennie a kormányok számára, hogy az információcserére vonatkozó elv érvényesítésének pusztá ígérete révén elkerüljék az OECD feketelistájára való felkerülést, anélkül, hogy ezen elvek gyakorlatba történő tényleges átültetését biztosítsanak.

3.33 Elegendő bizonyíték áll rendelkezésre ahhoz, hogy kijelenthessük, hogy a pénzügyi válságot részben a bankitkot fenntartó joghatóságok alá tartozó pénzügyi szereplőktől származó összetett és kevésbé átlátható műveletek eredményezték, amelyek súlyos károkat okoztak a befektetőknek és az ilyen pénzügyi termékek vásárlóinak. Az adóparadicsomok pénzintézetek mérlegen kívüli műveleteinek adnak otthont, illetve olyan összetett pénzügyi termékeknek, amelyek nem járultak hozzá a pénzügyi szektor megújításához, és pénzügyi instabilitást okoznak. Egyértelmű, hogy számos közvetlen külföldi befektetés – főként a fejlődő országokban – adóparadicsomokból származik.

3.34 A helyzet tisztában lévő Európai Unió különböző intézményi hatóságain keresztül nagyon helyesen elítélte az ilyen rendszereket. Nem tudott azonban olyan nemzetek feletti szabályozási és adminisztratív rendszert kialakítani, amely hozzájárulna a büntetlenség visszaszorításához.

3.35 Az EU fellépése mintegy 100 káros adórendszer megszüntetésére koncentrálódik, melyek vagy a tagállamai joghatósága alá tartoznak, elégtelen pénzügyi ellenőrzés mellett,

vagy pedig azokon kívül, harmadik ország területén működnek. Ezzel kapcsolatban az Európai Bizottság 2009-ben és 2010-ben két közleményt fogadott el a helyes adóügyi irányításról, valamint egy magatartási kódexet, és hatályban van három irányelv az adócsalással szerzett forrásokból származó jövedelemről, a közigazgatási együttműködésről és a megtakarítások adóztatásáról (átdolgozás alatt). Ezen túlmenően rendkívül elterjedt a harmadik országokkal megkötött uniós szövetségi, kereskedelmi és együttműködési megállapodásokban olyan záradékok alkalmazása, amelyek előírják az adózással kapcsolatos jó gyakorlatnak vagy jó kormányzásnak való megfelelést.

3.36 Ennek ellenére kevés előrelépés történt, mivel a nyomozási és szankcionálási hatáskörök a tagállamok kezében vannak.

3.37 A banki vállalkozások szerint az említett amerikai jogszabály nyilvánvalóvá tette, hogy egy ilyen intézkedés egyoldalú elfogadása megoldhatatlan problémákat állít a pénzügyi intézmények elé abból eredően, hogy a FATCA által előírt bejelentési, forrásadó-levonási és számlázási kötelezettség nem összeegyeztethető az Unió és/vagy a pénzügyi intézmény székhelye szerinti ország jogszabályaival.

3.38 2009. március 4-én az akkori brit miniszterelnök fontos beszédet tartott az amerikai Kongresszus előtt, melyben sürgette szövetségesét, hogy közösen vállalják egy globális szinten ellenőrzött gazdasági rendszer támogatását, és vegyék fel a harcot a pénzügyi rendszereket kizárólag személyes meggazdagodásukra felhasználók ellen.

Kelt Brüsszelben, 2012. május 24-én

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON
